

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 67/2010-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 16. februára 2010 predbežne prerokoval sťažnosť MUDr. D. B., B., ktorou namietal porušenie základných práv zaručených v čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 187/05, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť MUDr. D. B. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. júla 2009 doručená sťažnosť MUDr. D. B., B. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie základných práv zaručených v čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 187/05.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ podal 22. augusta 2008 žalobu proti U., a. s., o náhradu škody, pričom okresný súd mu vyrubil zaplatiť súdny poplatok, ktorý nebol schopný zaplatiť. Okresný súd uznesením č. k. 7 C 187/05-267 z 2. septembra 2008 zamietol návrh sťažovateľa na ustanovenie zástupcu z radov advokátov s odôvodnením, že sťažovateľ nespĺňa predpoklady pre oslobodenie od súdnych poplatkov, keď uznesením č. k. 7 C 187/05-229 z 21. januára 2008 mu nebolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov, ktoré bolo potvrdené uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 15 Co 19/08-250 z 30. júna 2008.

Napadnutým uznesením okresného súdu č. k. 7 Co 187/05-268 z 2. septembra 2008 okresný súd konanie pre nezaplatenie súdnych poplatkov za podanie žaloby zastavil, proti čomu podal sťažovateľ odvolanie. O odvolaní rozhodol krajský súd uznesením č. k. 4 Co 284/08-279, 4 Co 285/08 z 31. marca 2009 tak, že rozhodnutie okresného súdu z 2. septembra 2009 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti ďalej poukazuje na to, že v inom konaní mu uznesením okresného súdu č. k. 12 C 15/05-86 nebolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov, súčasne mu bolo povolené zaplatiť súdny poplatok v mesačných splátkach, proti čomu sa odvolal. Krajský súd uznesením č. k. 3 Co 360/05-97 z 22. septembra 2006 mu priznal oslobodenie od súdnych poplatkov a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Predmetné uznesenie z iného konania malo byť podľa sťažovateľa záväzné pre zákonnú sudkyňu i v namietanom konaní okresného súdu a v jeho uznesení z 21. januára 2008. Z uvedeného dôvodu mu okresný súd mal uznesením z 2. septembra 2008 (potvrdené uznesením krajského súdu uznesením č. k. 15 Co 19/08-250 z 30. júna 2008) ustanoviť zástupcu z radov advokátov.

Podľa sťažovateľa namietaným postupom okresného súdu dochádza k porušeniu jeho základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Vychádzajúc z uvedených skutočností sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 187/05 boli porušené jeho základné práva zaručené v čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a právo zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru, prikázal okresnému súdu konať v označenom konaní bez zbytočných prietáhov, prikázal okresnému súdu ustanoviť mu právneho zástupcu JUDr. Ing. V. Č., priznal mu primerané finančné zadost'učinenie v sume 50 000 € a trovy právneho zastúpenia advokátom.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie

konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých ústavný súd nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd po predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom sťažnosti je namietané porušenie základných práv zaručených v čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 187/2005.

Podľa názoru ústavného súdu sťažnosť sťažovateľa je zjavne neopodstatnená.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie.

Z prehľadu procesných úkonov, ktoré vyplývajú z obsahu sťažnosti a jej príloh, ako i zo spisov ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 203/08 a sp. zn. II. ÚS 85/09 vyplýva, že, konanie sa začalo na okresnom súde podaním nekvalifikovanej žaloby sťažovateľa 22. augusta 2005. Okresný súd uznesením č. k. 7 C 187/05-106 zo 4. apríla 2006 vyzval sťažovateľa na odstránenie nedostatkov podania, na ktoré sťažovateľ odpovedal 24. apríla 2006. Dňa 11. júla 2006 okresný súd uznesením č. k. 7 C 187/05-135 sťažovateľovi nepriznal oslobodenie od súdnych poplatkov. Proti predmetnému uzneseniu podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 3 Co 458/2006 z 29. júna 2007 tak, že uznesenie okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Sťažovateľ 30. apríla 2007 a 3. augusta 2007 podal predsedovi okresného súdu sťažnosť na priet'ahy v konaní, ktorý mu odpoveďou z 20. augusta 2007 oznámil, že sťažnosť je nedôvodná. Dňa

5. novembra 2007 podal sťažovateľ sťažnosť zákonnej sudkyni na prieťahy v konaní. Okresný súd výzvou z 23. novembra 2007 opätovne vyzval sťažovateľa na odstránenie nedostatkov podania, na ktorú mu sťažovateľ odpovedal 4. decembra 2007 a 27. decembra 2007 predložil potvrdenie o osobných, majetkových a zárobkových pomeroch na oslobodenie od súdnych poplatkov. Okresný súd uznesením č. k. 7 C 187/05-229 z 21. januára 2008 nepriznal sťažovateľovi oslobodenie od súdnych poplatkov a 11. júla 2008 ho vyzval na zaplatenie súdnych poplatkov. Na základe odvolania sťažovateľa krajský súd uznesením č. k. 15 Co 19/08-250 z 30. júna 2008 potvrdil rozhodnutie okresného súdu a z toho dôvodu mu nebolo možné ustanoviť zástupcu z radov advokátov.

Dňa 17. júla 2008 podal sťažovateľ odvolanie označené ako dovolanie proti uzneseniu krajského súdu z 30. júna 2008, v ktorom okrem iného žiadal o ustanovenie advokáta na dovolacie konanie, ktorému podľa neho nebolo vyhovené. Dňa 21. júla 2008 sťažovateľ upravil petit návrhu a okresným súdom bol vyzvaný na zaplatenie súdneho poplatku. Túto povinnosť si nespĺnil. Okresný súd uznesením č. k. 7 C 187/05-267 z 2. septembra 2008 zamietol návrh sťažovateľa zo 17. júla 2008 na ustanovenie zástupcu z radov advokátov a uznesením č. k. 7 C 187/05-268 z 2. septembra 2008 konanie zastavil. Proti predmetným uzneseniam podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd uznesením č. k. 4 Co 284/08-279, 4 Co 285/08 z 31. marca 2009 tak, že napadnuté uznesenia okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie z dôvodu, že sťažovateľom bolo 17. júla 2008 podané dovolanie.

Podľa zistenia ústavného súdu od vrátenia veci na ďalšie konanie okresný súd 15. júla 2009 upovedomil sťažovateľa o vybavení jeho sťažnosti z 29. decembra 2008, 22. júla 2009 bol spis pridelený zákonnej sudkyni, ktorá 21. augusta 2009 vzniesla námietku zaujatosti, 22. septembra 2009 bol spis pridelený druhej zákonnej sudkyni, ktorá 18. januára 2010 požiadala o vylúčenie. V tomto čase sa bude rozhodovať o podanej námietke zaujatosti.

1. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy postupom okresného súdu

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže zákonom ustanoveným postupom domáhať svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

Citovaný čl. 46 ods. 1 ústavy je primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj „bránou“ do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu zakotvených v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až čl. 50 ústavy). Všeobecné súdy poskytujú ochranu plynúcu z citovaného článku ústavy tak, že postupujú v konaní súc viazané procesnoprávnymi a hmotnoprávnymi predpismi, dodržiavanie ktorých je garanciou práva na súdnu ochranu (I. ÚS 371/06).

Jedným z aspektov práva na spravodlivý proces chráneného v čl. 46 ods. 1 ústavy je právo domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

Porušenie práva na súd, resp. prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy by v prípade sťažovateľa prichádzalo do úvahy vtedy, keby podmienky na prístup k tomuto súdu ustanovené Občianskym súdnym poriadkom neboli zo strany okresného súdu rešpektované spôsobom zjavne neopodstatneným alebo arbitrárnym. Inými slovami, keby okresný súd tieto všeobecné podmienky prístupu k súdu vykladal vo vzťahu k sťažovateľovi diskriminačne v porovnaní s ich výkladom pri iných subjektoch domáhajúcich sa súdnej ochrany. V prípade sťažovateľa k takej situácii nedošlo, sťažovateľ mal priznané postavenie účastníka súdneho konania a okresný súd o jeho návrhu na oslobodenie od platenia súdneho poplatku a ustanovenie právneho zástupcu rozhodol, aj keď nie v súlade s jeho predstavami.

Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), ktorú si osvojil aj ústavný súd, vyplýva, že „právo na súd“, ktorého jedným aspektom je právo na prístup k súdu, nie je absolútne a môže podliehať rôznym obmedzeniam. Uplatnenie obmedzení však nesmie obmedziť prístup jednotlivca k súdu takým spôsobom a v takej miere, že by uvedené právo bolo dotknuté v samej svojej podstate. Okrem toho tieto obmedzenia sú zlučiteľné s čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorý garantuje právo na spravodlivé súdne konanie, len vtedy, ak sledujú legitímny cieľ a keď existuje primeraný vzťah medzi použitými prostriedkami a týmto cieľom (napr. Guérin c. Francúzsko, 1998).

Z oprávnenia súdu priznať účastníkovi konania oslobodenie od súdnych poplatkov nemožno generovať právo účastníka konania na oslobodenie od súdnych poplatkov a to ani

vtedy, ak sú kumulatívne splnené všetky podmienky na priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov.

Ústavný súd podľa svojej doterajšej judikatúry konštatuje (m. m. I. ÚS 24/00, IV. ÚS 42/03, IV. ÚS 71/05), že postup a rozhodnutie, v ktorom je uložená povinnosť účastníkovi konania zaplatiť súdny poplatok z podaného návrhu a odvolania, nemožno podriaďiť pod pojem „jeho vec“ v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru. Konanie o zaplatenie súdneho poplatku, ktorý bol vyrubený sťažovateľovi, nie je konaním o jeho právach, o ktorých ochranu požiadal všeobecný súd, a nemá vplyv na vecné prerokovanie sporu.

S prihliadnutím na uvedené ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ v predmetnej veci nemôže s úspechom namietat' porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Vychádzajúc z uvedených skutočností ústavný súd sťažnosť v tejto časti už po predbežnom prerokovaní odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

2. K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru označeným postupom okresného súdu

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná.

Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru ESLP k čl. 6 ods. 1 dohovoru,

pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, I. ÚS 65/04).

Zo skutočností už uvedených vyplýva, že k predĺženiu napadnutého konania prispel aj samotný sťažovateľ napríklad tým, že podal nekvalifikovaný návrh spočívajúci v nesprávnom označení odporcu a v nepresne a neurčito vymedzenom petite (k čiastočnému odstráneniu nedostatkov došlo 24. apríla 2006 a následne až 4. decembra 2007), potvrdenie o osobných, majetkových a zárobkových pomeroch na oslobodenie od súdnych poplatkov predložil až 27. decembra 2007, t. j. po viac ako dvoch rokoch od podania žaloby. Z dôvodu odvolania sťažovateľa bol spis trikrát predložený odvolaciemu súdu, na čo má podľa ústavného súdu sťažovateľ podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku právo, avšak konanie na krajskom (odvolacom) súde malo vplyv na predĺženie konania.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ sa uvedeným postupom sám pričínil o to, že okresný súd nemohol v konaní plynulo konať.

Ústavný súd zisťoval aj obdobie nečinnosti okresného súdu a zistil, že okresný súd nekonal v období odo dňa podania žaloby 23. augusta 2005 do prijatia uznesenia na odstránenie nedostatkov žaloby 4. apríla 2006, t. j. viac ako sedem mesiacov, a od vrátenia spisu z odvolacieho konania krajského súdu v auguste 2007 do opätovnej výzvy na odstránenie nedostatkov podania 23. novembra 2007, t. j. tri mesiace. Celková doba nečinnosti okresného súdu je tak podľa zistenia ústavného súdu viac ako 10 mesiacov.

Podľa názoru ústavného súdu nemožno na základe uvedených skutočností a na základe skutočností uvedených v sťažnosti považovať namietaný postup okresného súdu za taký, ktorý by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné priesťahy“ v zmysle citovaného článku ústavy a dohovoru.

Z judikatúry ústavného súdu ďalej vyplýva, že nie každý zistený priesťah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru (II. ÚS 57/01, I. ÚS 46/01,

I. ÚS 66/02). Pojem „zbytočné prietahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý možno vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa totiž postup dotknutého štátneho orgánu nemusí vyznačovať takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prietahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. I. ÚS 63/00). Ústavný súd už vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach judikoval, že ojedinelá nečinnosť súdu, hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov sama osebe ešte nemusí zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a prerokovanie záležitosti v primeranej lehote čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. I. ÚS 42/01). Postup okresného súdu, aj keď nebol vždy bez prietahov, sa v napadnutom konaní zjavne nevyznačuje takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prietahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru.

S ohľadom na uvedené skutočnosti a v súlade so svojou doterajšou rozhodovacou činnosťou preto neprichádza do úvahy, aby ústavný súd mohol postup okresného súdu v označenom konaní po prípadnom prijatí návrhu (sťažnosti) na ďalšie konanie kvalifikovať ako porušenie základného práva sťažovateľa zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde sťažnosť sťažovateľa aj v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. februára 2010